

УРАХУВАННЯ ВИМОГ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ РЕГІОНУ

І.В. Грищенко, аспірантка

Сумський державний університет, м. Суми

В умовах інтернаціоналізації комерційно-господарської діяльності та посилення негативного антропогенного впливу на навколишнє природне середовище виникає об'єктивна необхідність розроблення дієвого механізму управління економічним потенціалом регіону з урахуванням вимог його еколого-економічної безпеки.

Основною метою дослідження є аналіз теоретичних та науково-методичних положень щодо управління економічним потенціалом регіону з урахуванням вимог його еколого-економічної безпеки. У відповідності до поставленої мети були визначені такі завдання: провести аналіз взаємозв'язків між елементами екологічної та соціально-економічної підсистем регіону; дослідити необхідність побудови організаційно-економічного механізму управління економічним потенціалом регіону з урахуванням вимог еколого-економічної безпеки.

Результати проведеного дослідження показали, що в сучасній економічній системі в умовах глобалізації та інтернаціоналізації економіки необхідно намагатися досягти такого стану, при якому вплив будь-якої економічної діяльності не виходить за рамки обмежень еколого-економічної безпеки.

В таких умовах виникає необхідність використання такого економічного показника, який дає можливість одночасно охарактеризувати як сучасний стан взаємозв'язків соціально-економічної та екологічної підсистем регіону, так і побудувати достовірну модель їх розвитку на перспективу.

Україна є невід'ємною частиною світової соціально-економічної системи, діяльність якої базується на необмеженому використанні природних ресурсів у господарському обігу, що призводить до забруднення довкілля та виснаження природно-ресурсного потенціалу країни, сприяє поглибленню екологічної кризи, появі перед Україною глобальних еколого-економічних небезпек. Зазначені фактори є першопричиною появи додаткових витрат суб'єктів господарювання та спричиняють втрату валового внутрішнього та валового регіонального продукту, обумовлюючи необхідність розробки системи ефективних економічних інструментів управління економічним потенціалом регіону з урахуванням вимог еколого-економічної безпеки (ЕПР з УВЕБ).

Під еколого-економічною безпекою можна розуміти стан збалансованого розвитку та захищеності соціально-економічної підсистеми регіону від реальних та потенційних загроз, що створюються впливом як антропогенних, так і природних факторів на довкілля.

Концепція управління ЕПР з УВЕБ повинна пов'язувати у єдине ціле три основні регіональні підсистеми (інституціональну, соціально-економічну та екологічну) і розкривати основні принципи їх взаємодії (рис. 1).

Рисунок 1 – Рівні еколого-економічних взаємозв'язків в системі управління економічним потенціалом регіону

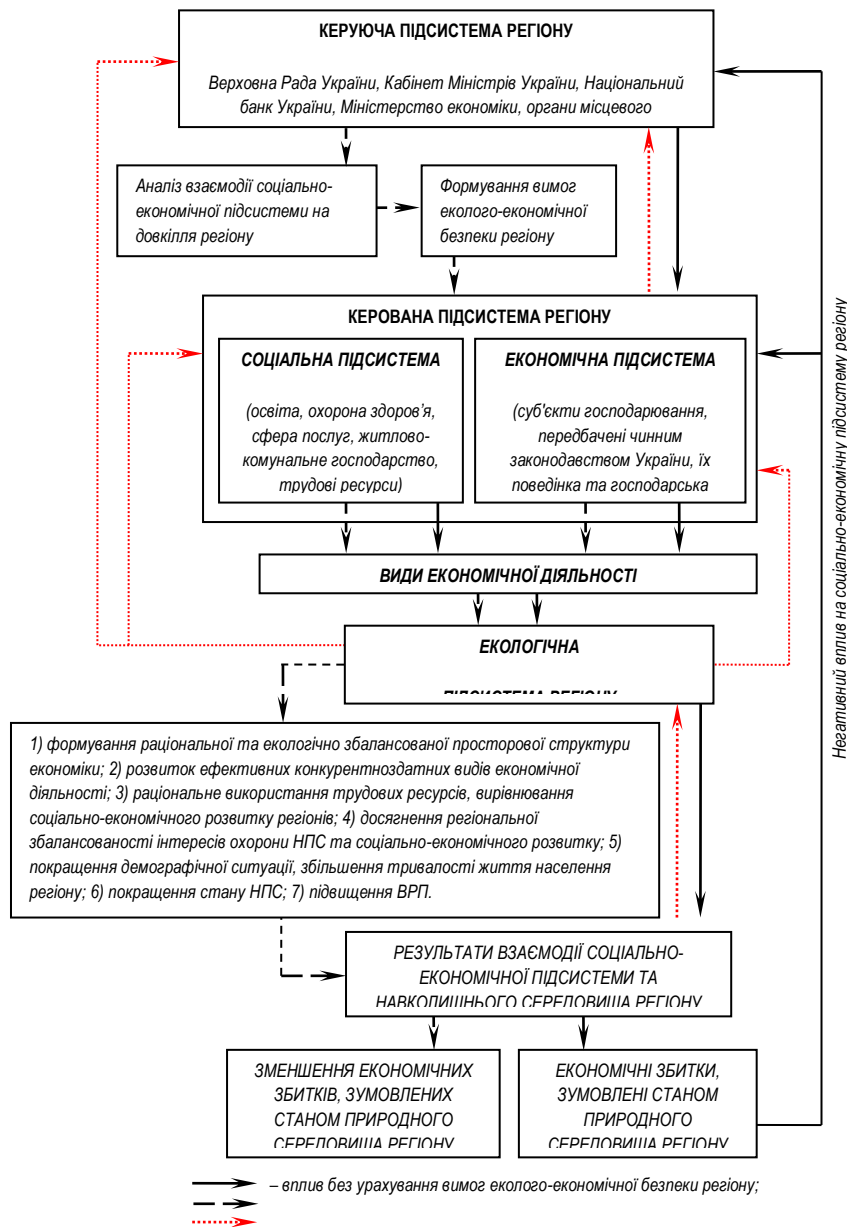

Рисунок 2 – Урахування вимог еколого-економічної безпеки в управлінні економічним потенціалом регіону

У контексті концепції ЕПР з УВЕБ увагу необхідно концентрувати на дослідженні еколого-економічних взаємозв'язків між елементами інституціональної, соціально-економічної та екологічної підсистем регіону (рис. 2).

В ринкових умовах господарювання однією з основних умов врахування вимог еколого-економічної безпеки регіону є не перевищення інтегрального антропогенного навантаження на довкілля відновлюваної здатності його екологічної підсистеми.

Кожен регіон має свої індивідуальні максимально припустимі значення антропогенного навантаження на довкілля, які обумовлені індивідуальною здатністю його екологічної підсистеми до асиміляції розміщення забруднюючих речовин та самовідновлення. Врахування вимог еколого-економічної безпеки регіону допоможе привести у відповідність темпи економічного розвитку регіону та індивідуальні можливості його екологічної підсистеми. Тобто темпи економічного розвитку регіону повинні знаходитися у межах діапазону допустимих значень – відповідати індивідуальним темпам асиміляції забруднюючих речовин та самовідновлення екологічної підсистеми регіону.

Загальновідомим фактом є те, що ринкові механізми не завжди спрацьовують щодо урахування вимог еколого-економічної безпеки. Тому, сьогодні, актуальним завданням залишається формування організаційно-економічного механізму управління економічним потенціалом регіону з урахуванням вимог еколого-економічної безпеки та оцінки економічного ефекту від його впровадження на основі системного підходу.

Проведений аналіз показав, що урахування екологічного фактора в управлінні економічним потенціалом території може сприяти формуванню раціональної та екологічно збалансованої просторової структури економіки; розвитку ефективних конкурентоздатних видів економічної діяльності; раціональному використанню трудових ресурсів, вирівнюванню соціально-економічного розвитку регіонів; досягненню регіональної збалансованості інтересів охорони природного середовища та соціально-економічного розвитку; покращенню демографічної ситуації, збільшенню тривалості життя населення регіону; покращенню стану природного середовища; підвищенню ВРП.

Успішна практична реалізація концепції управління ЕПР з УВЕБ можлива лише за умови правильного врахування цілей еколого-економічної безпеки регіону. Для цього необхідною умовою є забезпечення збалансованості економічного розвитку регіону та асиміляційно-відновлюваних можливостей його екологічної підсистеми, що може бути досягнуто шляхом формування організаційно-економічного механізму управління економічним потенціалом регіону з урахуванням вимог його еколого-економічної безпеки на основі системного підходу.